

YttrandeDatum
2022-05-10Dnr
KFM 3158-2022Regeringskansliet
Arbetsmarknadsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se**Ett utökat skydd mot diskriminering (SOU 2021:94)**

A2022/00220

Kronofogdemyndigheten (Kronofogden) är i grunden positiv till åtgärder som stärker skyddet mot diskriminering, men har nedanstående synpunkter på förslagen i betänkandet.

Ingripanden mot spridande av uttalanden och meddelanden som uttrycker missaktning (avsnitt 5.5)

Kronofogden avstyrker förslaget om att införa sanktioner mot spridande av uttalanden och meddelanden som uttrycker missaktning.

I betänkandet saknas en beskrivning av hur vanligt förekommande det är att diskriminering sker utan att det finns en identifierbar skadelidande. Det saknas därför en tillräckligt utförlig bedömning av om förslaget är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett det och om begränsningen av yttrandefriheten därmed är godtagbar (jfr 2 kap. 20 och 21 §§ regeringsformen).

Det är vidare oklart vilka subjekt som träffas av bestämmelsen. Den omfattar företrädare för en verksamhet eller en organisation samt den som har ett bestämmande inflytande över verksamheten eller organisationen. Som exempel nämns verkställande direktörer, personalchefer och förbundsordföranden i organisationer (s. 293 f.). Däremot saknas närmare resonemang om bestämmelsens räckvidd, vilket är särskilt angeläget vid förslag som begränsar grundlagsskyddade rättigheter och som kan leda till utdömmande av vite.

Arbetstagares skydd mot trakasserier och sexuella trakasserier från tredje man (avsnitt 9.4)

Kronofogden delar bedömningen att arbetstagares skydd mot trakasserier och sexuella trakasserier från tredje man behöver förstärkas och tillstyrker förslagen i dessa delar.

YttrandeDatum
2022-05-10Dnr
KFM 3158-2022*Förbud mot diskriminering inom offentlig verksamhet (avsnitt 7.3)*

Kronofogden avstyrker förslaget om att utvidga förbudet mot diskriminering inom offentlig verksamhet, eftersom det redan idag bedöms finnas ett fullgott skydd mot diskriminering.

Kronofogden, liksom utredningen (s. 138 ff.), konstaterar att det redan idag finns ett gott skydd mot diskriminering i offentlig verksamhet. Utöver den s.k. bemötanderegeln i 2 kap. 17 § diskrimineringslagen (2008:567), DL, består det av krav som uppställs i regeringsformen (RF), europakonventionen och förvaltningslagen.

Skyddet mot diskriminering i RF innebär att förvaltningsmyndigheterna ska beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet (1 kap. 9 §). Det konkretiseras av 5 § förvaltningslagen som ställer krav på att myndigheterna i sin verksamhet ska vara sakliga och opartiska. Vidare gäller att myndigheter endast får vidta åtgärder som har stöd i rättsordningen (5 § förvaltningslagen).

Om en myndighet fattar beslut som strider mot ovanstående har den enskilde möjlighet att få en överprövning i domstol. Det finns dessutom möjlighet att få en extraordinär granskning genom Riksdagens ombudsmän och Justitiekanslern. Den tjänsteman som fattar beslutet riskerar dessutom att bli föremål för disciplinpåföljder enligt 14 § första stycket lagen (1994:260) om offentlig anställning. Det skulle dessutom kunna bli aktuellt att tillämpa brottsbalkens bestämmelser om olaga diskriminering och tjänstefel (16 kap. 9 § och 20 kap. 1 §). Kronofogden vill också betona den statliga värdegrundens krav på legalitet, objektivitet och respekt för allas lika värde samt frihet och värdighet.

Kronofogden bedömer att det skydd mot diskriminering i offentlig verksamhet som finns idag är fullgott och kan konstatera att det i betänkandet saknas underlag för att det skulle finnas något utbrett problem med diskriminering i offentlig verksamhet som i sig skulle motivera utredningens förslag i denna del. Enligt Kronofogdens uppfattning framstår det därför inte som motiverat att utöka DL:s tillämpningsområde på det sätt som föreslås.

Konsekvenser av ett utökat skydd mot diskriminering inom offentlig verksamhet (avsnitt 11.2)

Kronofogden anser att utredningen inte tillräckligt har utrett konsekvenserna av förslaget om att utöka skyddet mot diskriminering i offentlig verksamhet och bedömer att det skulle kunna leda till en oavsedd kostnadsökning för det allmänna.

YttrandeDatum
2022-05-10Dnr
KFM 3158-2022

I betänkandet anges att konsekvenserna kommer att bli begränsade för offentliga verksamheter eftersom kraven redan idag kan anses gälla enligt europakonventionen och regeringsformen (se s. 274). Samtidigt konstaterar Kronofogden att det föreslås att tillämpningsområdet för DL utökas väsentligt. Kronofogden saknar ett mer utförligt resonemang om konsekvenserna av detta.

Kronofogden konstaterar att DL innehåller en rad regler som är gynnande för enskild. Den enskilde kan få hjälp av Diskrimineringsombudsmannen, en ideell förening eller en arbetstagarförening att föra talan (6 kap. 2 § DL). Vidare åtnjuter den enskilde bevislättnad (6 kap. 3 § DL). Diskrimineringsersättning ska dessutom bestämmas till en nivå som gör att den får en avhållande verkan (se 5 kap. 1 § DL). Sammantaget skulle dessa regler kunna ge enskilda starka incitament att inleda diskrimineringsärenden även i fall där de inte är utsatta för diskriminering i DL:s mening. Kronofogden ser mot bakgrund av detta att förslagen kan leda till en oavsedd kostnadsökning för det allmänna som går utöver de konsekvenser som beskrivs i betänkandet.

Det bör införas ett undantag för verkställighetsåtgärder som direkt följer av domstolars domar och beslut (jfr avsnitt 7.4)

Om regeringen, trots ovanstående synpunkter, väljer att gå vidare med förslaget om ett utökat förbud mot diskriminering i offentlig verksamhet anser Kronofogden att undantaget för domstolar även bör omfatta verkställighetsåtgärder som direkt följer av domstolars domar och beslut i enskilda mål och ärenden.

Kronofogden får ses som en del av rättsväsendet i bred bemärkelse. I den s.k. Bryssel I-förordningen¹ räknas t.ex. myndigheten in bland domstolarna. Det bör därför övervägas om inte Kronofogdens verksamhet till viss del kan behöva undantas från det generella diskrimineringsförbud som föreslås i betänkandet.

I betänkandet förs ett resonemang om RF:s bestämmelser om domstolars oberoende som innebär att domstolar endast ska följa lag och inte får ta emot anvisningar eller order om hur ett enskilt mål ska dömas eller hur en rättsregel ska tillämpas i ett enskilt fall (11 kap. 3–5 §§). Vidare betonas att domstolarnas oberoende är en del av den svenska rättsordningens grundläggande rättsstatliga karaktär och att det bör hållas en viss säkerhetsmarginal i dessa frågor (se s. 170 f.). Därmed föreslås att domstolars handläggning, domar och beslut i enskilda mål och ärenden inte ska omfattas av det utökade diskrimineringsförbudet.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område.

YttrandeDatum
2022-05-10Dnr
KFM 3158-2022

Utanför domstolarnas verksamhet faller själva verkställigheten av domarna och besluten. Det är i stället Kronofogden som sköter denna uppgift. Det innebär att domarna och besluten är undantagna från det generella diskrimineringsförbudet som föreslås, men inte verkställigheten av desamma. På ett teoretiskt plan riskerar det att leda till att domstolar kan meddela domar och beslut som över huvud taget inte kan verkställas. Men framförallt innebär det en risk för att domstolarnas oberoende kan ifrågasättas eftersom dess handlingsutrymme i praktiken kringskärs av diskrimineringslagstiftningen.

Med hänsyn till ovanstående anser Kronofogden att det bör införas ett undantag för verkställighetsåtgärder som direkt följer av domstolarnas domar och beslut i enskilda mål och ärenden. Det innebär att de åtgärder som är en direkt följd av utformningen av domen eller beslutet omfattas av samma undantag som gäller för domstolarna. Därigenom säkerställs att de domar eller beslut som meddelas av en oberoende domstol också kan verkställas.

Det här beslutet har fattats av vikarierande rikskronofogde Cecilia Hegethorn Mogensen. Verksjurist Ola Norbäck har föredragit ärendet. I den slutliga handläggningen har även vikarierande biträdande rikskronofogde Tomas Höglund, produktionsdirektör Eva Carlquist och rättschef Ulrika Lindén deltagit. Beslutet har godkänts digitalt och saknar därför underskrift.